

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО
ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS; FINANCE LAW; INFORMATION LAW

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2022-33-10>

УДК 336.226.3

К. О. ПЛОТНІКОВА,

кандидат юридичних наук

доцент кафедри державно-правових дисциплін

юридичного факультету

e-mail: katia1003katia@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6975-7659>

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

АНОТАЦІЯ. *Вступ.* У статті розглянуто окремі аспекти оподаткування на місцевому рівні. Визначено правове регулювання місцевих податків в Україні. Мета дослідження полягає в з'ясуванні окремих аспектів оподаткування на місцевому рівні.

Короткий зміст основних результатів дослідження. Автором зосереджено увагу на проведенні фінансової децентралізації, наслідком якої мала б стати більш широка автономія органів місцевого самоврядування в частині справляння податків та зборів. Визначено, що місцеві податки є обов'язковими платежами, розміри яких відповідно до законодавства України встановлюються органом місцевого самоврядування у відповідній територіально-адміністративній одиниці та зараховуються до його місцевого бюджету.

Описано правові основи місцевого оподаткування в зарубіжних країнах. В загальному вигляді місцеве оподаткування різних країн суттєво відрізняється залежно від різних факторів, зокрема, загального рівня життя, соціально-економічної політики, рівня правової культури громадян, властивостей податкової системи, мінімізувати можливі форми ухилення від оподаткування. Надано повноваження місцевій владі самоврядування щодо встановлення місцевих податків і зборів у зарубіжних країнах. Наголошено на найбільш істотних недоліках місцевого оподаткування в Україні, серед яких: незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів, а отже, низька питома участь у доходах місцевого бюджету, у валовому внутрішньому продукті; невеликий перелік місцевих податків і зборів у порівнянні з іншими країнами; відсутність абсолютних самостійних прав органів місцевого самоврядування запроваджувати власні податки та збори на своїй території; незацікавленість місцевої влади у залученні додаткових коштів за рахунок місцевих податків і зборів; відсутність взаємозалежності між рівнем надання державних послуг на певній території з податковими спроможностями населення тощо. У центрі уваги – останні зміни місцевого податкового законодавства та умови адміністрування окремих місцевих податків.

Висновки. Зроблено висновок, що місцеві податки та збори в Україні відіграють незначну роль у формуванні фінансів місцевого самоврядування порівняно з доходами місцевих бюджетів зарубіжних країн. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення системи місцевого оподаткування в умовах фінансової децентралізації.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *місцеві податки, місцеві збори, органи місцевого самоврядування, фінансова децентралізація, принцип резидентства.*

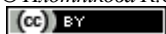
Як цитувати: Плотнікова К. О. Окремі аспекти оподаткування на місцевому рівні *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Право»*. 2022. Вип. 33. С. 92-99. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2022-33-10>

In cites: Plotnikova K. O. Certain aspects of taxation at the local level. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law»*, (33), P. 92-99. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2022-33-10> (in Ukrainian)

Постановка проблеми. Місцеві податки та збори є важливою складовою української фінансової системи, які є дієвим інструментом

розвитку місцевого самоврядування. Адже виконання покладених на органи місцевого самоврядування функцій неможливе

© Плотнікова К.О., 2022

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

без належної фінансової підтримки Місцеві податки мають бути основним джерелом доходів місцевих бюджетів, оскільки вони формують їх власні кошти. Це твердження є особливо актуальним при здійсненні заходів фінансової децентралізації, які полягають у передачі джерел доходів місцевого бюджету з державного бюджету та повноважень з управління ними від органів виконавчої влади держави до органів місцевого самоврядування для реалізації власних та делегованих функцій.

Проте нині система місцевих податків і зборів не відповідає світовим принципам через те, що законодавчо затверджені місцеві податки та збори та їх ставки не враховують реальних можливостей платників податків, й тим самим не виконують стимулюючу функцію. При цьому істотними перешкодами для розвитку місцевих податків є нестабільний стан податкового законодавства та неузгодженість певних українських нормативно-правових актів. З метою ефективної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері податків необхідно дослідити проблемні аспекти та запропонувати шляхи їх покращення.

Стан наукового дослідження теми. Праці таких вчених присвячені проблемам, пов'язаними з джерелами формування доходів місцевих бюджетів та оподаткування, як В. Андрущенко, О. Василик, Л. Вдовічева, І. Волохова, Є. Жмереко, А. Кривосатий, І. Луніна, Л. Нікітіна, С. Слухай, В. Суторміна, В. Федосов та ін.

Метою даної роботи є аналіз окремих аспектів оподаткування на місцевому рівні.

Основні результати дослідження. Важливим інститутом демократії в Україні є місцеве самоврядування. Відповідно до статті 3 Європейської хартії місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення [3].

Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування» місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати

питання місцевого значення в межах Конституції і законів на Україні [10].

Слід зауважити, що місцеві податки є обов'язковими платежами, розміри яких відповідно до законодавства України встановлюються органом місцевого самоврядування у відповідній територіально-адміністративній одиниці та зараховуються до його місцевого бюджету.

Аналізуючи пов'язаність виду податку із видами бюджету, необхідно вважати, що всі місцеві податки і збори зараховуються до місцевих бюджетів. При цьому загальнодержавні податки і збори, встановлені та запроваджені Верховною Радою, становлять основу формування не лише державного, а й місцевих бюджетів.

Чимала сума загальнодержавних податків і зборів розподіляється між державним та місцевим бюджетами або взагалі не надходить до державного бюджету, становлячи основу дохідної частини місцевих бюджетів.

Перелік місцевих податків та зборів, склад елементів кожного із них декларується ст. 10 Податкового кодексу України та в розділі XII «Місцеві податки і збори» цього ж закону. Акцентуємо, що, закріплюючи в ч. 10.1 ст. 10 Податкового кодексу України два податки (податок на майно і єдиний податок), а також два збори (збір за місця для паркування транспортних збір та туристичний збір), законодавець у ч. 10.2 цієї ж статті закладає принципове імперативне обмеження: «Місцеві ради обов'язково устанавлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю) [9]. Частиною 10.3 ст. 10 вказано, що місцеві ради в межах повноважень вирішують питання щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення зборів за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору [9]. Тобто здійснення повноважень місцевих рад у сфері місцевого оподаткування обмежене: два платежі вони мають встановлювати обов'язково, тоді як ще два – на свій розсуд.

Так, К. О. Гетьман коментує роль місцевих рад у запровадженні місцевих податків та зборів. Вона зазначає, що виникнення певного податку чи збору не може бути пов'язане виключно з діями чи рішеннями місцевої ради, оскільки норми чинного Податкового кодексу

України встановлюють обов'язкові повноваження та рамки запровадження місцевих податків та зборів. Отже, визначаючи такі місцеві податки та збори, як податок на нерухоме майно, єдиний податок, плата за паркування та туристичний збір, законодавець встановив норму, яка зобов'язує муніципалітети встановлювати єдиний податок та податок на нерухоме майно (у тому, що стосується транспортного податку та плати на землю). Місцеві ради мають можливість встановити лише податок на нерухоме майно (у частині податку на нерухоме майно, відмінне від землі), ставку за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір. Так само забороняється встановлення місцевих ставок і зборів, не передбачених Податковим кодексом. Отже, перерахування місцевих податків і зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України [2, с. 117]. Розуміється, основне значення у забезпеченні реалізації функції держави у регулюванні економічних процесів мають податки, які зараховуються до місцевих бюджетів для формування власних доходів. Тільки в частині місцевих податків і зборів місцева влада самостійна.

Зарубіжне податкове законодавство використовує поняття локальних податків як альтернативу місцевим податкам і зборам. Тому в більшості розвинених країн місцеві податки складають від 5 до 30 відсотків усіх податкових надходжень до державних бюджетів і значну частину доходів місцевих бюджетів. Видно, що це твердження має бути уточненим. Місцеві податки та збори, які звично визначаються шляхом здійснення повноважень місцевого самоврядування, повністю надходять до місцевих бюджетів, оскільки податки, які збираються на місцях, а потім зараховуються до державного бюджету, належать до видів загальнодержавних, державних податків, федеральних та інших.

Загалом місцеве оподаткування різних країн суттєво відрізняється залежно від різних факторів, зокрема, загального рівня життя, соціально-економічної політики, рівня правової культури громадян, властивостей податкової системи, мінімізувати можливі форми ухилення від оподаткування.

Також диференційовано кількість місцевих податків і зборів у зарубіжних країнах.

Зокрема, у Франції діє понад 40 місцевих податків і зборів, у Німеччині – 55, в Італії – близько 70, у Бельгії – близько 100. Особливої уваги заслуговує досвід Великобританії у сфері місцевого оподаткування: тут діє лише місцевий податок на нерухомість.

Істотною відмінністю української податкової системи від іноземної є відсутність великої кількості податків, які переважають у зарубіжних країнах. Однією з основних проблем іноземних податкових систем, на яку вказують багато дослідників, є складність оподаткування як для платників податків, так і для податкових органів. Як наслідок, виникають проблеми з виявленням схем ухилення від сплати податків, що збільшує витрати на утримання та навчання податківців [6].

У Швеції формування місцевих бюджетів за рахунок податків і зборів згідно з Конституцією цієї країни гарантує, що держава надає муніципалітету достатньо високу політичну та фінансову автономію. Однак, використовуючи принцип однаковості надання державних послуг у всій державі, центральна влада встановлює стандарти.

Цікавим є досвід місцевого оподаткування у Франції. Місцеві податки відіграють важливу роль у податковій системі країни. Із системи місцевого оподаткування чотири, які мають найбільшу частку: земельний податок на забудовані ділянки; земельний податок на незабудовані ділянки; податок на житло; професійний податок. Державне майно звільнено від оподаткування земельним податку.

Законодавство Японії містить Закон про місцеві податки, який визначає види податків, які можуть адмініструвати місцеві органи влади. Відповідно до цього закону органи місцевого самоврядування мають право у разі потреби застосовувати ставки податку, що перевищують норму [4, с. 202].

Науковий інтерес представляє досвід Іспанії, де відповідно до Закону «Про місцеві фінанси» місцеві органи адмініструють п'ять податків: на нерухомість, компанії, транспортні засоби, на будівлі та податок на зростання вартості землі в містах. Перші три податки є обов'язковими, а інші два можуть використовуватися на розсуд місцевої влади.

На нашу думку, досвід оцінки та ефективної реалізації якісної податкової

політики в Японії гідний наслідування в сучасній Україні. В основі системи місцевого оподаткування близько 49% припадає на місцеві бюджети, що особливо важливо для формування місцевих бюджетів, оскільки така система оподаткування має виняткову гнучкість і високу адаптивність.

В Україні частка місцевих податків і зборів значно нижча, ніж у розвинених країнах, і становить близько 7% на відміну від зарубіжжя, де частка прибутків становить не менше 40% доходів місцевих бюджетів.

Аналіз зарубіжної системи фінансової підтримки органів місцевого самоврядування та її порівняння з вітчизняною практикою дає змогу виявити певні проблеми в організації фінансової підтримки органів місцевого самоврядування в Україні, а саме:

– недосконалий механізм міжбюджетних відносин та централізований підхід до формування місцевих бюджетів, як наслідок: делеговані повноваження не мають відповідних фінансових ресурсів;

– місцеві податки та збори в Україні не відіграють суттєвої ролі у забезпеченні фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування.

Також окремою прогалиною в законодавстві є те, що у ч. 1 ст. 63 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних джерел, визначених законом, та закріплених у встановленому законодавством порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів [10]. Куди саме йдуть податки, збори та обов'язкові платежі, і до якого бюджету – неясно.

Наголошуючи на досягненні реальної фінансової самостійності органу місцевого самоврядування, науковець Л. О. Нікітіна пов'язує це з умовами наявності достатніх матеріальних засобів та власних фінансових ресурсів. Значення цієї умови вчена пояснює зв'язком між податковою й виборчою територією, що підкреслює безпосередній зв'язок між місцевою владою та територіальною громадою, оскільки органи місцевого самоврядування обираються територіальною громадою, яка уповноважує ці органи встановлювати та справляти податки [8]. Ця думка містить ряд положень, які потребують додаткового уточнення або до

яких взагалі не можна апелювати. Зокрема, фінансова незалежність має асоціюватися не з органами місцевого самоврядування, а з місцевою громадою. Орган місцевого самоврядування тільки організує обіг коштів, які знаходяться у відданні територіальній громаді. Тому важко погодитися з положенням про достатність коштів і ресурсів зазначеного органу для досягнення фінансової незалежності. Вони можуть бути лише у власності територіальної громади.

Акцент на взаємозв'язку між податками та виборчою територією також потребує додаткового роз'яснення. По-перше, в цій ситуації перетинаються два різних типи відносин – виборчі і податкові. Їх регулює різне галузеве законодавство та різні методи. Тому такий зв'язок не виражає змісту та природи феномену, що підлягає правовому регулюванню. По-друге, важко погодитися з обумовленістю податкових відносин територіальністю. Критерій податкового резидентства є важливим для оподаткування. Особа, яка може взагалі не проживає на цій території, але, виступаючи податковим резидентом, сплачуватиме податки до бюджету цієї території, незалежно від того, де вона проживає.

Для визначення правового становища платника податків здебільшого враховуються два критерії: резидентство та територіальність. Різноманітні комбінації цих критеріїв зумовлюють особливості податкового режиму і часто є передумовою подвійного оподаткування. Зокрема, особливу роль відіграють визначення кола платників податків та платників податків, тобто організацій та фізичних осіб, які відповідно до чинного законодавства зобов'язані сплачувати податки та збори. Суттєву роль для кола платників податків відіграє принцип резидентства, згідно з яким, за загальним правилом, усі платники податків відповідної держави поділяються на дві категорії: резиденти та нерезиденти. Основна відмінність між двома групами полягає в тому, що резиденти сплачують податки в цій державі з усіх доходів, які вони отримують, а нерезиденти сплачують податки лише з доходів, отриманих з джерел у цій державі.

В одних країнах за основу береться критерій податкового резидентства, а в інших країнах при деталізації прав та обов'язків

платників податків ґрунтуються переважно на критерії територіальності. Критерій резиденства береться за основу в таких країнах, як США, Велика Британія, Україна та ін. Критерій територіальності використовують Франція, Швейцарія, країни Латинської Америки. Податкове законодавство та правозастосовна практика зарубіжних країн включає інститут податкового резидентства як для платників податків – фізичних осіб, так і для платників податків – юридичних осіб.

Принцип резидентства базується на розподілі всіх платників податків на дві групи:

а) податкові резиденти – особи, які мають постійне місто проживання або місцезнаходження в даній державі і чий доходи оподатковуються з усіх джерел.

б) податкові нерезиденти – особи, які не мають постійного місця місцезнаходження в державі і з яких оподатковуються лише доходи, отримані ними на даній території.

Отже, резидентство можна визначити насамперед як тісні економічні зв'язки особи з певною країною. Так, Л. І. Вдовічева характеризує «резидентство», у якості форми практичної реалізації фактичного обсягу повноважень держави в сфері оподаткування на її території щодо віднесених до неї об'єктів [1, с. 89-94]. Саме за ознакою взаємовідносин платника і держави їх можна поділити на резидентів і нерезидентів.

По-третє, не можна погодитися з тим, що територіальна громада уповноважує органи місцевого самоврядування встановлювати та справляти податки [8, с. 33]. Як було зазначено вище, усі податки, як загальнодержавні, так і місцеві, встановлюються виключно законом, а саме Податковим кодексом України. Органи місцевого самоврядування запроваджують податки та збори на території відповідних територіальних громад своїми рішеннями, які не лише визначені та встановлені Податковим кодексом України, а й за механізмом цієї сплати встановлюються елементи податків чи зборів, які також закріплені в Податковому кодексі України [9]. Підтвердженням того, що податки і збори встановлюються виключно законом є ст. 67 Конституції України, в якій зазначено, що податки і збори сплачуються в порядку і розмірах встановлених законом [5].

Також, недостовірно стверджувати, що органи місцевого самоврядування наділені повноваженнями стягувати податки та збори.

Це абсолютна хибна думка. Контроль за справлянням (а не стягненням) покладається на відповідні державні органи – органи державної податкової служби. До їх повноважень належить контроль за своєчасною та повною сплатою податків і зборів. Немає місцевих податкових органів чи відділів при органах місцевого самоврядування. При йому мова йде не про стягнення, а про справляння податків і зборів. Таке розмежування виключає будь-які відхилення, так як підставою справляння є своєчасне і повне виконання податкового зобов'язання, а підставою стягнення є податкове правопорушення. Якщо в першому випадку об'єктом слугує поведінка платника, котрий чітко та своєчасно дотримується закону, то в другому – об'єктом правового регулювання є поведінка правопорушника, що передбачає несприятливі наслідки для нього, а саме пеню та штраф.

Реалізація проблеми децентралізації в сучасних умовах неможлива без належного коригування надходжень до місцевих бюджетів. Очевидним є, що забезпечення місцевих бюджетів доходами ґрунтується на чіткості та збалансованості у консолідації повноважень щодо регулювання податків і зборів. При цьому необхідно зосередитись саме на сукупності повноважень зі встановлення усіх податків і зборів. На жаль, іноді ця проблема пов'язана лише з повноваженнями органів місцевого самоврядування, виходячи з того, що вони впроваджують інші податки, які належать до місцевих.

Регулюючи справляння місцевих податків, Податковий кодекс України, встановлює не тільки вичерпний перелік місцевих податків і місцевих зборів, а й окремі процедурні принципи регулювання цих відносин, особливості реалізації повноважень місцевих рад щодо встановлення місцевих податків та зборів. Так, відповідно до п. 10.2 ст. 10 Податкового кодексу України, місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю). Тому запровадження цих двох податків є обов'язком міської ради, і вона має виконувати свої повноваження для цього. Навпаки, місцеві ради в межах своїх повноважень вирішують питання про встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно),

встановлення збору за паркувальне місце та туристичного збору [9]. Тобто щодо цих платежів законодавець залишає розсуд суб'єкта владних повноважень. Останній може установити подібні платежі, але має виходити при цьому з того, чи доцільно це для нього в конкретній ситуації, що склалася.

Рішення про введення таких податків і зборів необхідно приймати з урахуванням двох тенденцій: по-перше, можливості збільшення надходжень від цих платежів до бюджету; по-друге, перспективи створення максимально комфортних умов для активізації підприємницької діяльності шляхом зниження податкового навантаження та не запровадження зазначених податків і зборів. Саме в цьому контексті місцеві ради мають скористатися правом (а не обов'язком) встановлювати податок на майно (частково податок на нерухомість) та встановлювати плату за місце для паркування та туристичний збір.

Як узагальнення вищенаведеного, на сьогодні найбільш істотними недоліками місцевого оподаткування в Україні є:

- незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів, а отже, низька питома участь у доходах місцевого бюджету, у валовому внутрішньому продукті;
- невеликий перелік місцевих податків і зборів у порівнянні з іншими країнами;
- відсутність абсолютних самостійних прав органів місцевого самоврядування запроваджувати власні податки та збори на своїй території;
- незацікавленість місцевої влади у залученні додаткових коштів за рахунок місцевих податків і зборів;
- відсутність взаємозалежності між рівнем надання державних послуг на певній території з податковими спроможностями населення;
- нерозвинені податки, що відображають політику місцевої влади (екологічні податки, плата за окремі послуги місцевих органів влади).

На жаль, при такій системі залишається непоміченими регіональні особливості, і деякі податкові можливості не вживаються. Таким чином, у кожному регіоні існують певні об'єкти оподаткування, які можуть доповнити доходи місцевих бюджетів для вирішення більш широкого кола економічних та соціальних проблем.

Не варто недооцінювати проблеми неналежного контролю за справами окремих місцевих податків і зборів. Місцева влада мало впливає на ставки податків, що дає підстави звинувачувати центральну владу в неякісних послугах, що надаються місцевим бюджетом. Не менш проблематичним є забезпечення місцевою владою пільгами, оскільки, з одного боку, вони залучають додаткові інвестиції для регіонального розвитку, а з іншого, є сумніви щодо правомірності надання цих пільг.

В Україні сільські та селищні ради складають 91% місцевих рад, але майже жодна з них не має серйозних об'єктів оподаткування. Через це деякі вчені дотримуються думки, що місцеві податки та збори не виконують належним чином свої функції [7, с. 48]. Це свідчить про невідкладність реформування системи місцевого оподаткування, а основний акцент має бути зроблений на зміцненні фінансової бази місцевого самоврядування як запоруки результативної роботи територіальних громад.

Висновки. На основі проведених досліджень вважаємо актуальними проблеми формування доходів місцевих бюджетів та забезпечення їх фінансової самостійності як основної запоруки розвитку муніципалітету.

Існуюча в Україні система місцевих податків і зборів, як і податкова система країни загалом, потребує постійного вдосконалення. Проблеми з функціонуванням системи місцевого оподаткування в Україні спричинені недосконалою системою адміністрування цих податків. Пошук шляхів підвищення місцевих податків і зборів має йти в напрямі встановлення таких податків та вибору тих платників, які забезпечують низькі адміністративні витрати та ефективний податковий контроль з достатнім надходженням, що створить надійне джерело доходів для місцевих бюджетів. Дотримання цих вимог є запорукою створення міцної, стабільної та соціально справедливої місцевої податкової системи, яка сприятиме ефективній реалізації регіональної соціально-економічної політики та гарантуватиме фінансову стабільність регіонів, а також сприятиме подоланню бідності.

Проведення податкової реформи через проведення фінансової децентралізації має велике значення у формуванні фінансових

ресурсів. Результатом цієї реформи має стати наповнення місцевих бюджетів податковими надходженнями. Проте успіх фінансової децентралізації залежить від постійного перерозподілу джерел доходів місцевих бюджетів, що стимулюватиме місцеву владу та створюватиме додаткові можливості для соціально-економічного розвитку місцевих громад.

Наразі потрібні додаткові реформи, наприклад: створення міцної фінансово-економічної основи місцевого самоврядування; удосконалити нормативно-правову базу справляння місцевих податків і зборів; створити податкове середовище, сприятливе для активізації підприємницької діяльності; оптимізація податкового навантаження на місцевий сектор економіки з урахуванням балансу бюджетної системи;

підвищення податкової ефективності обов'язкових платежів шляхом удосконалення системи адміністрування, оптимізації податкових пільг, розширення місцевої податкової бази за рахунок зменшення масштабів ухилення від сплати податків.

Уряд має сформулювати таку систему місцевого самоврядування, при якому місцеві органи влади матимуть більшу незалежність від центральної влади. Вони повинні мати власні доходи в розмірах, достатніх для забезпечення інтересів населення свого регіону. Тому для посилення фінансової спроможності місцевих бюджетів необхідно подальше реформування податкового законодавства в частині наповнення місцевих бюджетів та зміцнення їх фінансової самостійності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вдовічева Л. І. Податковий суверенітет і податкова юрисдикція держави: співвідношення понять. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2007. Вип. 427. С. 89-94.
2. Гетьман К. О. Правова природа фіскальної функції податку: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 191 с.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
4. Калустян Я.В. Оцінка систем місцевого оподаткування зарубіжних країн. *Інноваційна економіка*. 2013. № 11. С. 200-205
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Литвіцька Н.Ю. Історія виникнення податків. *Державне регулювання економікою*. 2010. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58421.doc.htm
7. Найдюнов В., Махмудов О. Про реформування податкової системи. *Економіка України*. 2010. № 1. С. 78-83
8. Нікітіна Л. О. Правові засади формування місцевих бюджетів: дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2004. 207 с.
9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, №15-16; № 17. Ст. 112.
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

Стаття надійшла до редакції 06.04.2022

Стаття рекомендована до друку 27.05.2022

K. O. PLOTNIKOVA,

PhD in Law

Associate Professor of the Department
of State and Legal Disciplines
Faculty of Law

e-mail: katia1003katia@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6975-7659>

V.N. Karazin Kharkiv National University,
4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

CERTAIN ASPECTS OF TAXATION AT THE LOCAL LEVEL

ANNOTATION: *Introduction.* The article considers some aspects of taxation at the local level. The legal regulation of local taxes in Ukraine is determined.

The *purpose of the article* is to clarify certain aspects of taxation at the local level.

Summary of the main results of the study. The author focuses on financial decentralization, which should result in greater autonomy of local governments in the collection of taxes and fees. It is determined that local taxes are mandatory payments, the amount of which in accordance with the legislation of Ukraine is set by the local government in the relevant territorial-administrative unit and credited to its local budget.

The legal bases of local taxation in foreign countries are described. In general, the local taxation of different countries differs significantly depending on various factors, in particular, the general standard of living, socio-economic policy, the level of legal culture of citizens, the properties of the tax system, minimize possible forms of tax evasion. Powers of local self-government authorities to establish local taxes and fees in foreign countries. The most significant shortcomings of local taxation in Ukraine are emphasized, among which: insignificant fiscal role of local taxes and fees, and, consequently, low specific share in local budget revenues, in gross domestic product; a small list of local taxes and fees compared to other countries; lack of absolute independent rights of local governments to introduce their own taxes and fees on their territory; lack of interest of local authorities in attracting additional funds from local taxes and fees; lack of interdependence between the level of public services in a given area with the tax capacity of the population, etc. The focus is on the latest changes in local tax legislation and the conditions for administering certain local taxes.

Conclusions. It is concluded that local taxes and fees in Ukraine play an insignificant role in the formation of local government finances compared to the revenues of local budgets of foreign countries. Proposals for improving the local taxation system in the context of financial decentralization have been developed.

KEY WORDS: *local taxes, local fees, local governments, financial decentralization, residency principle.*

REFERENCES

1. Vdovicheva L.I. Tax sovereignty and tax jurisdiction of the state: the relationship of concepts. *Scientific Bulletin of Chernivtsi University*. 2007. Issue. 427. pp. 89-94/(In Ukrainian)
2. Hetman K.O. Legal nature of the fiscal function of the tax: dis. ... cand. of legal science. Kharkiv, 2015. 191 p. (In Ukrainian)
3. European Charter of Local Self-Government of 15.10.1985 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text(In Ukrainian)
4. Kalustyan Ya.V. Assessment of local taxation systems of foreign countries. *Innovative economy*. 2013. № 11. P. 200–205(In Ukrainian)
5. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 № 254k / 96-VR. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1996. № 30. Art. 141. (In Ukrainian)
6. Litvitska N.Yu. History of taxes. *State regulation of the economy*. 2010. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58421.doc.htm (In Ukrainian)
7. Naidenov V., Mahmudov O. On reforming the tax system. *Economy of Ukraine*. 2010. № 1. P. 78–83. (In Ukrainian)
8. Nikitina LO Legal principles of formation of local budgets: dis.... cand. of legal science. Irpin, 2004. 207 p. (In Ukrainian)
9. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine of 02.12.2010 № 2755-VI. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2011. № 13–14, №15–16; № 17. Art. 112. (In Ukrainian)
10. On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine of 21.05.1997 № 280/97-VR. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1997. № 24. Art. 170. (In Ukrainian)

The article was received by the editors 06.04.2022

The article is recommended for printing 10.06.2022